

Дата: 28.03.2022

Урок № 43

Тема: Стилістичні особливості слів іншомовного походження.

Мета: удосконалити знання здобувачів освіти про стилістичні особливості слів іншомовного походження, розвивати вміння правильно ними користуватися в усному та писемному мовленні, вчитися уникати слів іншомовного походження та їх українських відповідників в діловому мовленні; виховувати любов до рідної мови.

Матеріали до уроку:

Запозичення іншомовних слів — один із засобів поповнення словникового запасу будь-якої мови. По-перше, такі запозичення збільшують кількість наявних у мові слів; по-друге, від запозичених слів утворюються похідні слова: гуманістичний (від гуманізм), періодичний (від період) тощо.

За давністю запозичення і ступенем засвоєння мовою запозичену лексику поділяють на:

- **запозичені слова** в цілому, звичні та зрозумілі всім мовцям: *орфографія, аналіз, реклама*;
- **іншомовні слова** зокрема, тобто такі, що не втратили чужорідних українській мові фонетичних або морфологічних особливостей і досі усвідомлюються мовцями як чужорідні: *мольберт, бутерброд, капучино, селфі*.

Вправа 1

Перепишіть, розставляючи розділові знаки. Які з ужитих у реченнях слів іншомовного походження (та похідних від них) давно є звичними й усім зрозумілими? Розуміння лексичного значення яких досі спричиняє утруднення? Витлумачте значення останніх.

1. Легенда про поета твориться із трьох складників біографії фотографії бібліографії (І. Павлюк). 2. Головне національне багатство кожної країни її люди їхні здібності і потенціали (За О. Забужко). 3. Гот вирішив папуга побачивши ворону. Панк подумала ворона роздивляючись папугу (Нар. творч.). 4. Хліб із помідором з городу скибка хліба з кухлем свіжого молока що може бути смачніше? Та куди там суші авокадо і

піцам! (А. Любка) 5. Я часто думаю може цей хлопець дитина індиго і вся його культурна інформація з Інтернету? (За Л. Костенко)

- Які із запозичених слів можна назвати іншомовними?
- За якими ознаками?
- Позначте в запозичених словах орфограми. Обґрунтуйте їх написання правилами.

У текстах **наукового та офіційно-ділового стилів** слова (словосполучення) іншомовного походження найчастіше є термінами, тобто виконують називну функцію: *Під час проведення атестації державних службовців ураховують рівень владіння ними державною мовою* (З інструкції).

Зазвичай наукові терміни іншомовного походження мають українські відповідники: *фонема* — звук (*мовознавство*); *пневмонія* — запалення легенів (*медицина*); *аудит* — перевірка, *компенсація* — відшкодування (*економіка*). Проте найчастіше в науковому й діловому мовленні вживають саме іншомовні терміни, оскільки більшість із них є інтернаціональними.

У текстах **публіцистичного та художнього стилів** слова іншомовного походження вживають і в прямому, і в переносному значеннях.

Дження вживають і в прямому, і в переносному значеннях.

Порівняйте:

Авітаміноз — захворювання, викликане загальним дефіцитом вітамінів в організмі внаслідок незбалансованого харчового раціону (З підручника).

Душевний *авітаміноз...* Шукаю аварійний вихід... (О. Германова)
Авітаміноз настрою лікують передовсім цікавим спілкуванням (З Інтернету).

У текстах **художнього і публіцистичного стилів** слова іншомовного походження можуть бути засобом:

- створення образності: Рожевий вечір, **як фламінго**, над нами крила розпростер (Д. Луценко). Почерк у друга нервовий, **як електрокардіограма** (Л. Костенко);
- протиставлення або контрасту: Захоплююся японським малярством **стилю ніхонга**, а в очах українські старовинні рушники (І. Шишов);
- гумористичного та іронічного ефекту: Хто не встиг оновити весняний **лук?** Мерщій ладнайтесь до **шопінгу!** (З реклами).

Вправа 2

Перепишіть, уставляючи пропущені літери. Витлумачте лексичне значення слів іншомовного походження.

1. Рівень д..мократії яскраво простежується через засоби масової інформації, через конст..туційне право гром..дян на об'єктивну інформац..ю (З підручника). 2. У сумнівних випадках для уточнення д..агнозу переломів необхідно зробити р..нтгенівський знімок (Зі словника). 3. У нас такі вже соромливі гени, що Йван Пуллю ікс-променя пр..борков, а люд віками ходить до Рентгена (В. Бровченко). 4. Футур..ст... Що за слово? Це т..тул чи фах? Футбол..ст — то було б зрозуміло! (С. Голованівський) 5. Не може бути мови про тр..умф насилия, бо настала епоха, коли має перемагати справедливість (Ч. Мілош). 6. Яким вогнем спокутувати мушу хрон..чуно українську доброту?! (Л. Костенко) 7. Хто поверне нам пісні — інструкц..ї для кор..стування моральними цінностями? (В. Голобородько)

- Які з ужитих у реченнях слів іншомовного походження є термінами? Яких галузей науки?
- Які терміни виконують називну функцію? З'ясуйте стиль речень, у яких їх ужито. Які іншомовні слова-терміни вжито з метою створення гумористичного або іронічного ефекту? У реченнях якого стилю їх ужито?
- Які моральні цінності бережуть українські народні пісні? Назвіть п'ять цінностей, на вашу думку, найважливіших.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

y.levchuk2976@gmail.com

**У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та №
уроку.**